

A szociális koordináció és a munkavállalók szabad mozgása

dr. Berki Gabriella

**A munkavállalók szabad mozgása - uniós munkavállalók
Magyarországon és Romániában**

Szeged, 2009. május 14-15.

A szociális biztonsági koordináció és a munkavállalók szabad mozgásának kapcsolata (1)

A szociális biztonsági rendszerek megalkotása és működtetése **kizárólagos tagállami hatáskör** (területi elv).

Ahány tagállam, annyi szociális biztonsági rendszer!

Ez akadályozhatja a személyek szabad mozgását!

A szociális biztonsági koordináció és a munkavállalók szabad mozgásának kapcsolata (2)

Jürgen (D)

Németország

12 év

37 év ?

Ausztria

25 év

A szociális biztonsági koordináció és a munkavállalók szabad mozgásának kapcsolata (3)

A szociális biztonsági koordináció célja, hogy megvédje a migráns munkavállalók szociális biztonsági jogait, ezáltal **lebontsa a munkavállalók szabad mozgásának a szociális biztonság terén fennálló akadályait.**

A szociális biztonság fogalma

Alk. 70/E. §: „A Magyar Köztársaság állampolgárainak joguk van a szociális biztonsághoz; öregség, betegség, rokkantság, özvegység, árvaság és önhibájukon kívül bekövetkezett munkanélküliség esetén a megélhetésükhöz szükséges ellátásra jogosultak.”

A szociális biztonság körébe tartoznak az **állami kötelező rendszerek** (biztosítási és univerzális típusú).

Az **ILO 102.** által felsorolt ellátástípusok.

A szociális ellátások igénybevételére vonatkozó szabályok

Csak egy tagállamban végzett munkát	Nemzeti jogszabályok
Két vagy több államban végzett munkát az EU-n illetve az EGT-n <u>belül</u>	Koordinációs szabályok
Két vagy több államban végzett munkát az EU-n illetve az EGT-n <u>kívül</u>	Bilaterális szerződés

Amiről még szó lesz...

- A koordinációs jogalkotás jogalapja
- A koordinációs szabályozás változásának okai és folyamata
- A koordinációs rendelet hatálya
- A koordinációs rendelet alapelvei
 - posting

A koordinációs jogalkotás jogalapja

A Római szerződés **51. cikke** (a mai **42. cikk**):

„A Tanács [...] a **szociális biztonság területén** elfogadja azokat az intézkedéseket, amelyek **a munkavállalók szabad mozgásának biztosításához szükségesek**; e célból olyan eszközrendszert hoz létre, amely **a migráns munkavállalók és az azok jogán jogosultak számára biztosítja**

- a) a különböző országok jogszabályai szerint figyelembe vehető **összes időszak összevonását** a juttatásokhoz való jog megszerzése és fenntartása, valamint a juttatások összegének kiszámítása céljából;
- b) a juttatások kifizetését **a tagállamok területén lakó személyek számára.**”

A koordinációs jogszabályok

- Első generáció
 - 3/58/EGK rendelet
 - 4/58/EGK rendelet (vgh. rendelet)
- Második generáció – jelenleg hatályos
 - 1408/71/EGK rendelet
 - 574/72/EGK rendelet (vgh. rendelet)
- Harmadik generáció
 - 883/2004/EK rendelet
 - Végrehajtási rendeletét még nem fogadták el.

Problémák és kihívások

- Megnövekedett taglétszám
- Eltérő elveken működő szociális biztonsági rendszerek
- Munkavállalói mobilitás iránti igény → a migráció új formái
- Atipikus foglalkoztatási formák
- Elöregedő társadalom

Többrétegű szabályozási struktúra

- Koordinációs rendeletek
- ECJ esetjoga
- ACSSMW döntései
 - A Migráns Munkavállalók Szociális Biztonságával Foglalkozó Igazgatási Bizottság
 - Nem jogalkotó fórum
 - Tagjai: a tagállamok kormányainak képviselői + szakértő tanácsadók
 - Feladatai: igazgatási és értelmezési kérdések

Személyi hatály

- **Eredetileg:** munkavállalók
- **Személyi hatály bővülése:** önálló vállalkozók, nyugdíjas uniós polgárok, diákok, a közszolgálatban foglalkoztatottak egy része, hontalanok, menekültek, ezek családtagjai és túlélő hozzátartozói – állampolgárságukra való tekintet nélkül
- **859/2003/EK rendelet:** harmadik állam polgárai (jogszerű tartózkodás + európai migrációs elem)

Területi hatály

- Uniós tagállamok (27)
- 1992: Norvégia, Lichtenstein, Izland (EGT)
- 2000: Svájc

Tárgyi hatály

- **Járulékfizetésen alapuló ellátások** („klasszikus” szociális ellátások – ILO 102.)
- **Nem járulékfizetésen alapuló ellátások:** kiegészítik, pótolják, felváltják a „klasszikus” szociális ellátásokat
- **Kivett ellátások**
 - Egészségügyi és szociális segélyezés
 - Kollektív szerződésen alapuló ellátások
 - A közsférában foglalkoztatottak speciális ellátásai
 - A háborús veteránok szociális ellátásai

A koordináció alapelvei

- Egyenlő bánásmód, az állampolgárságon alapuló diszkrimináció tilalma
- Összeszámítás elve
- Exportálhatóság elve
- Egy jogrendszer alkalmazásának az elve
 - Főszabály: lex loci laboris
 - Számos kivétel van!

Kiküldetés (1)

- 1408/71/EGK rendelet 14. cikk (1) a) i.: „Az a munkavállaló, akit az őt egy tagállam területén alkalmazó vállalkozás a számára teljesítendő munkavégzés céljából egy másik tagállam területére küld ki, továbbra is az előbb említett tagállam jogszabályainak hatálya alá tartozik, feltéve hogy **1.** e munka várható időtartama **nem haladja meg a tizenkét hónapot**, illetve **2.** a munkavállalót **nem olyan munkavállaló felváltására küldték ki**, akinek kiküldetési ideje letelt;”

Kiküldetés (2)

- A kiküldetés jogszerűségének feltételei
 - Időbeli korlát betartása (12 hónap)
 - Nem felváltásra irányul
 - A munkavállaló a kiküldetést megelőzően a **küldő állam szociális biztonsági rendszerének hatálya** alatt áll
 - A munkáltató a **meghatározó üzleti tevékenységét** a küldő államban fejti ki
 - **Josef Plum** kontra *Allgemeine Ortskrankenkasse Rheinland, Regionaldirektion Köln* (C-404/98. sz. ügy)
 - A munkáltató és a munkavállaló között a kiküldetés előtt és alatt **közvetlen, szerves kapcsolat** áll fenn

Kiküldetés (3)

- A kiküldetés igazolása: E 101
 - Igazolja, a munkavállaló továbbra is az azt kiállító (küldő) tagállam szociális biztonsági rendszerének hatálya alatt áll, járulékfizetési kötelezettségének a küldő tagállamban tesz eleget.
 - Felülvizsgálatának kérdése: **Rijksdienst voor Sociale Zekerheid kontra Herbosch Kiere NV (C-2/05. sz. ügy)**
- A kiküldetés meghosszabbítása: E 102

Köszönöm a megtisztelő figyelmet!